

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 30 του Αλωνάρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 207

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΡΩΜΑΙΟ-ΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙ βραβευμένο στο διαγωνισμό του «Νουμά» (τέλος).

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ 'Επιστημονικές μελέτες—Το Κλίμα.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ Θουκυδίδης (συνέχεια).

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Βαϊδικοί ύμνοι (μετάφραση από τα Σινδοκτικα).

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ Τό θέατρο του 'Ιψεν ('Η Κυρά αή; θάνατος).

Φ. Α. 'Αστραψε φως!..

Κ. ΛΑΝ ΠΡΑΣ. Γράμμα από Μιστριώτη.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ. 'Ο ξεπεσμός του φράγκου και οι εμπόροι μας.

ΜΙΚΗΣ ΜΕΓΙΣΤΕΑΣ. Οι γλωσσονάκατοι.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—('Ιφιγένεια—'Η Κυρά της Θάλασσας).

Α. Μ. 'Εργα και 'Ημέροι—('Οθωνισμός).

Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΔΗΣ. Εικόνες και Σκέψεις Νησιάκια.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. 'Ελληνίδες, μαζί μας ελάτε!

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Δ. Παλαμάς—Μ. Φιλήτας, Γ. Στεφανής, Α. Παλαμάς.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και πράγματα (Δευτεριά από Βενιζέλο—'Η έκδικση του 'Οθωνα.—'Η α' Εστία και το άσφαβητό μας.—'Ο Ταρταρινο-Ράλλης—Πάπες και διορισμοί—'Υστερ' από τον Κορηικό οίφουνα).

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΣΤΡΑΨΕ ΦΩΣ....

'Υστερ' από τή γερή γροθιά που φάγαμε στα Κρητικά κι από τὸ τσαλαπάτημα που τρώμε από τούς Βουργάρους και τὸ σπρωξίδι που μᾶς δίνουν οἱ Ρουμάνοι ἀνοίξαμε, φαίνεται, τὰ μάτια μας και εἶδαμε τὴν ἀληθινὴν καταντία μας.

Βλογημένη ἡ Εὐρώπη που μᾶς ἔδωσε τὴ γερὴ γροθιά στα Κρητικά και τρισευλογημένοι οἱ Βουργάροι που μᾶς κανανε νὰ δοκιμάσουμε τί βαριά πατούνα τους κι ἄξιος ἔ μιστός τῶ Ρουμάνων που μᾶς σπρώχνουνε σάν φωριάρικα γίδια ἀπὸ κοντὰ τους, γιατί οἱ γροθιές, οἱ κλωτσιές και τὰ σπρωξίδια τους μᾶς ἀνοίξαν τὰ μάτια και μᾶς δείξαν τὸ φῶς.

Τώρα μονάχα εἶδαμε σὲ ποιὸ βούρκο κυλιόμαστε και τί ψυχικὸ σακκηλιχὴ μᾶς δέρνει: τώρα μονάχα, που ἀστραψε τὸ φῶς, γνωρίσαμε τὸν ἑαυτὸ μας: κι ὅταν κανεὶς γνωρίσει τὸν ἑαυτὸ του, ὅσο βαριά ἀρώστια κι ἔν ἔχει, θὰ κοιτάξῃ νὰ γιατρευτεῖ:

Κι αὐτὸ κάνουμε και μεις τώρα: βάλουμε τίς

φωνές και ζητοῦμε γιατριά: ἀδιάφορο ἂν τὴ ζητοῦμε τὴ γιατριά ἀσυλλόγιστα: ἀδιάφορο ἂ φωνάζουμε, κι ὄχι μονάχα φωνάζουμε μὰ και τὸ πιστεύουμε γιὰ εὐκολοκάματο, πὼς ἡ γιατριά θάρθει ἀμέσως, σώνει: ν' ἀπλώσουμε τὰ χέρια μας νὰν τὴν πάρουμε σὰ νᾶναι εὐκολο νὰ γιατρευτεῖ στὴ στιγμή τὸ κακὸ που δουλέψαμε χρόνια και χρόνια νὰν τὸ πυργώσουμε τριγύρω μας και μέσα μας. 'Η ἀλήθεια εἶναι πὼς πιστέψαμε πιά στὴν ἀρώστια μας, και ζητοῦμε τὴ γιατριά—κι αὐτὸ σώνει.

'Απὸ ποῦ ὅμως θὰ μᾶς ἔρθει τὸ καλὸ; Ποῦ πρέπει νὰν τὸ ζητήσουμε; 'Απὸ ψηλά, ἀπελπισιά: στὸ πηχτὸ σκοτάδι κανένα ἀστὲρι δὲν προβάλλει: νὰ σκορπίσει τὸ παρήγορο φῶς του μαυρίλα κι ἀφανισμός. 'Απὸ χαμπηλα, τὰ ἴδια. Τί νὰ περιμένει κανεὶς ἀπὸ ἓνα λαὸ που τὸν ἐξαχρείωσε ἡ φαύλη πολιτικὴ ἴσαμε τὸ κόκκαλο, που τὸν ἀποκούτιανε, που τοῦ παράλυσε τὰ πόδια και τοῦ μούδιασε τὰ χέρια του;

Πρέπει λοιπὸν νὰπελιζέται κανεὶς; Πρέπει νὰ σταυρώσει τὰ χέρια του και νὰ καρτεράει τὴν τελωτικὴν καταστροφή; 'Οχι! Οἱ συφορές ὠφελοῦνε, γιατί ἀπ' αὐτὲς πάντα βγαίνει και ἡ σωτηρία. Κ' ἔτσι πάει νὰ ἐλπίζει κανεὶς πὼς ἀπὸ τὰ τελευταῖα μπουρίνια θὰ πλημμυρίσει τὸ βουρκοπόταμο και θὰ ξεχειλίσει. 'Ενα τέτιο ξεχειλισμα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φέρει και κάπιο καλὸ ἀφοῦ θὰ σαρώσει τὰ σκουπίδια και θὰ ποτίσει τὸ δέντρο τῆς Γνώσης που ἀποφασίσαμε τώρα νὰ φυτέψουμε πάνου στὸ ἀσάρωτο ἀκόμα χῶμα.

Νὰ ξεχειλίσει τὸ βουρκοπόταμο!.. Αὐτὴ ἡ ἐλπίδα πιά μᾶς ἀπόμεινε.

Φ. Α.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Κλίμα ἔρχεται ἀπὸ τὸ κλίμα που θὰ πει γέρνω. Οἱ ἀρχαῖοι λέγανε κλίμα οὐρανοῦ, κλίμα γῆς, κι ἄλλα τέτια. Στὴς σφαῖρες, που παρασταίνουνε τὴ γῆ μας, βλέπεις παράλληλα μὲ τὸν ἰσημερινό, τραβηγμένους γραμμές που τῆς καθεμιάς ὁ γῆρος γίνεται μικρότερος ὅσο πᾶς κατὰ τούς πόλους. Οἱ παράλληλες ἀφῆς γραμμές χωρίζουνε στὴ σφαῖρα ἀπάνω ζώνες ἢ λουρίδες, πλατιέρες φυσικὰ πρὸς τὸν ἰσημερινό, ὅπου ὁ γῆρος τῆς παράλληλης γραμμῆς μεγαλύτερος, στενότερες πρὸς τὸν πόλο ὅπου ὁ γῆρος μικρότερος: τὸ στενεμα ἀπὸ δειχνει τὴν κλίση, τὸ κλίμα τῆς γῆς: τὸ πὼς δηλαδὴ ἡ ἀπάνωσιὰ τῆς γέρνει ὀλοῖνα πρὸς τὸν ἄξονα τῆς, ὅσο ἀπὸ τὸν ἰσημερινὸ προχωρεῖ πρὸς τούς πόλους.

'Αλοτες σὲ παλιὸς καιροῦς, χωρίζανε 30 κλίματα ἀπ' τὸν ἰσημερινὸ ὡς τὸν πόλο: 24 ἀπὸ τὸν ἰσημερινὸ ὡς τὸν πολικὸ κύκλο: 6 ἀπὸ τοῦτον ὡς τὸν πόλο.

'Αφτὰ ὀνομάζανε ἀστρονομικὰ κλίματα. Στα 24 πρῶτα ἡ μεγαλύτερη μέρα τοῦ χρόνου μεγαλώνει κατὰ μιτὴ ὥρα σὲ κάθε ἀκόλουθο κλίμα: στα 6 πολικὰ κατὰ ἓνα μῆνα. 'Ετσι ἀπὸ τὸν ἰσημερινὸ ὅπου ἡ μεγαλύτερη μέρα τοῦ χρόνου εἶναι 12 ὥρες, φτάνει στὸν πόλο τούς 6 μῆνες. 'Απὸ τὸ μακρὸς τῆς μακρύτερης μέρας, θὰ μπορούσε νὰ ἔρξει κανεὶς τὸ γεωγραφικὸ πλάτος κάθε τόπου και μὲ μιὰ τέτια πρόθεση εἶχε γίνει ἡ διαίρεση ἀφῆς σὲ κλίματα: τὴ λέξη κλίμα μεταχειρίζονταν οἱ παλιὸι ἀστρονόμοι, τὸ παράδειγμα φαίνεται τοῦ Ἡτολεμαίου ἀκολουθόντας, και μὲ τὴν παρασημασία ἀφῆς: γιὰ τίς πγιο μακριές δηλ. μέρες ἑνὸς τόπου.

Τὴ μαθηματικοαστρονομικὴ ἀφῆ σημασία τὴν ἔχασε πγιά ἡ λέξη. Σήμερα στὴ συνηθισμένη τῆς χρῆση ἔχει σημασία μετεωρολογικὴ, φυσικογεωγραφικὴ.

'Ο ἄνθρωπος ζεῖ ἀπάνω στὴ γῆ, στα 22 βᾶθια τῆς ἀτμόσφαιρας: ἀφῆνης τὴν ἀκατάπαφτη ἀστάσια και τίς ἀέντες μεταβολές ἔχουμε στὸ νοῦ ὅταν μιλοῦμε γιὰ κλίμα. Κρύο ζέστη, ὑγρασία στέγνη, συνεφιές ξαστεριές, ἀλλαγές στὴν ἀτμοσφαιρικὴ πίεση στὴν ἠλεκτρικὴ τάση, ἄνεμος, βροχὴ, χιόνια και τόσα ἄλλα φαινόμενα σὲ μιὰ ἀστέρεφτη ροή, κάνουνε μὲς στὴν ἀεροθλαστα που ὑπάρχουμε και ζοῦμε και σαλέθουμε ἀφῆ που λέμε καιρο.

'Η γῆ μας ὀλοχρονίς φέρνει γῆρο στὸν ἥλιο, στρέφοντας συνάμα μερονυχτίς γύρω στὸν ἄξονα τῆς. Μὲ τὴ διπλὴ ἀφῆ γυροστρεψιά μοιράζεται μὲ τόση ποικιλία στὴν ὄψη τῆς ἡ ζέστη και τὸ φῶς που τῆς στέλνει ἐκεῖνος. 'Όσο πᾶμε κατὰ τὸν ἰσημερινὸ ἡ ζέστη περισέθει, ὅσο κατὰ τούς πόλους λιγοστεῖει. 'Όσο σ' ἓνα τόπο πγιο κατὰκορρα πέφτουνε οἱ ἀχτίδες, ὅσο περισσότερες ὥρες βροχὰ τὸ ἥλιασμα, τόσο περισσότερη ἡ ζέστη και τὸ ἐναντίο στα ἐναντία. 'Αφτὰ στὸ γενικὸ ἂν ἡ γῆ εἶτανε μιὰ σφαῖρα που ἡ ἀπάνωσιὰ τῆς ὀμαλὴ παντοῦ, νὰ εἶχε και παντοῦ τὴν ὀμα σύσταση, κ' ἡ ἀτμόσφαιρα νὰ εἶχε παντοῦ νερατμίδα ἴση, ἡ και νὰ μὴν εἶχε καθόλου, θὰ μπορούσαμε, τότες μόνο, κατὰ τὸ γερσιμο τοῦ καθὲ τόπου, κατὰ τὸ κλίμα του τὸ ἀστρονομικὸ νὰ λογαριαζοῦμε και τὸ μετεωρολογικὸ του κλίμα. Μὰ τῆς γῆς ἡ ἀπάνωσιὰ εἶναι ἀνόμαλη: ἡ σύσταση τῆς διαφορετικὴ, ἰδῶ θάλασσα, ἐκεῖ στεριά, ἰδῶ δασωμένη, ἐκεῖ φαλακρὴ: ὁ ἀέρας ἰδῶ ξερὸς, ἐκεῖ γεμάτος νερατμίδα, ἰδῶ ἠσυχος, ἐκεῖ χυνημενος σὲ βέματα: ποικιλία τέλος ἀπειρη, που ἀδύνατο μόνο μὲ τίς γενικὲς γραμμές νὰ τὴ ξεδιαλύνουμε: τὰ ἰδιαιτέρα τῶν τόπων, ἀφτὰ θὰ μᾶς δει-

ζουσε τις ειδικές αιτίες που δίνουν σε δύο γειτονικούς τόπους τόσες διαφορές κλιματικές. Σε δύο μακρινούς τόσες ομοιότητες, τόση άστασία στον καιρό, τόση ποικιλία στα κλίματα.

Θάλασα, στεριά κι άέρας διαφορετικά δέχονται την ακτινοβολία του ήλιου. Στις θάλασσες ή ζέστη περνά βαθιά, ταμιέβεται μέσα τους, δίχως να θερμαίνει πολύ τάπάνω νεροστρώματα. Στις στεριές δέν πάει βαθιά μέρος σταματά στην όψη, μέρος στρέφει πίσω, αντιβολεί στην ατμόσφαιρα, και κείθε πέρα στα ούρανια.

Ο άέρας άφίνει να τον περνά ή ζέστη, είναι διαθερμαντός όπως το λίνε, μάλιστα στ' άψηλά του στρώματα, όπου όλο και λιγότερη νερατμίδα έχει. Στα κάτω κάτω στρώματα είναι πολύ περισσότερη ή νερατμίδα: άφτη δά κρατεί τη ζέστη που στέλνει ο ήλιος, κι αντιβολεί ή γη.

Ο άέρας ζεσταίνεται και μ' έναν άλλο τρόπο. Δύο σώματα άνισοθερμα άγγίζοντας το ένα τ' άλλο παραχωρεί το θερμότερο ζέστη: έτσι ζεσταίνει κ' ή θερμότερη γη τον άποπάνω άέρα.

Με την ίδια λοιπόν ζέστη που στέλνει ο ήλιος θερμαίνονται τόσο άνισα στεριά, θάλασα, άέρας. Τ' αεροστρώματα όσο ζεσταίνονται τόσο κι άπλοχωρύνε, γίνονται άλαφρότερα, άνεβαίνουνε, κι άλλα ψυχρότερα, και για τούτο πγιο βαριά, κινύνε να πιάνουνε τον τόπο τους.

Ο άέρας που όλοχρονίς ζεσταίνεται στον ίσημερινό άνεβαίνει ίσια επάνω, άψηλά, και χύνεται από κεί προς τους δύο πόλους, μοιράζοντας ζέστη στ' αεροπέλαγα μέσα.

Άπ' τά βορινά πάλε μέρη τά ψυχρά αεροστρώματα χύνονται: χαμηλά και δροσίζοντας πηγαινουνε προς τον ίσημερινό. Έτσι γίνονται μέσ στην αεροθάλασα διό μεγάλα ρέματα άπάν' άπάνωτά. Άψηλά, από τον ίσημερινό προς τον πόλο χαμηλά, από τον πόλο προς τον ίσημερινό.

Τούτα τά κάτω αερορέματα, γίνονται φανερά μόνο στους ώκεανούς.

Στον Άτλαντικό έχουμε το μεγάλο χαμηλό αερορέμα που κινείται άπ' την ανατολή στη δύση. Ο άέρας που κατεβαίνει άπ' τά Πολικά προς τά ίσημερινά έρχεται όλοένα σε μέρη της γης που στρέφουνε ταχίτερα παρά εκείνα που άφισε. Στα πολικά μέρη ή γυροστρεψιά της γης στις 24 ώρες είναι πολύ άργότερη παρά στα ίσημερινά. Ο άέρας που

στά πολικά είχε εκείνη τη γυροστρεψική ταχύτητα, κατεβαίνοντας προς τά ίσημερινά δέν προφταίνει να πάρει άμισως τη μεγαλύτερη ταχύτητα που βρίσκει: μένει λοιπόν πίσω, παρακυλά, σέρνεται στού ώκεανού την έπιφάνια και παρουσιάζεται σαν άνεμος που φυσά άπ' την Έβρώπη στην Άμερική, άπ' την Άνατολή στη Δύση, αντίθετα δηλ. στη γυροστρεψιά της γης.

Άφτοι είναι οι άνεμοι που τόσο άνησυχήσανε τους νάφτες του Κολόμβου σπρώχνοντας τά καράβια τους άπ' τ' ανατολικά στα δυτικά. Οι άγγλοι όνομάζουνε τους άνέμους τούτους trade winds, δηλαδή έμπορικούς άνέμους. Πρώτος ο Hadley στα 1735 έδειξε τόν μηχανισμό τους, τόν ζέσταμα δηλαδή του άέρα στον ίσημερινό μαζί με τη γυροστρεψιά της γης άπ' τη δύση στην ανατολή.

Οι άνεμοι άφτοι όσο κατεβαίνουνε προς τον ίσημερινό τόσο παίρνουνε την ταχύτητα της γυροστρεψιάς της γης: τόν παρακύλημα τους πάθει και φαίνεται ή πρώτη τους φορά μόνη γίνονται άνεμοι νοτινοί ή βορινοί: τέλος χάνεται κι άφτη ή φορά και κοντά στον ίσημερινό έχουμε τις ζώνες της άνεμιας ή βιδιάς (Calmes). Τόν αντίθετο δρόμο παίρνουνε τ' αερορέματα που άπ' τον ίσημερινό άνεβαίνουνε άψηλά. Έτσι λοιπόν έχουμε στό βορινό μισόσφαιρο χαμηλά τόν βοριανατολικό ή κάτω Ηεράτη, άψηλά τόν νοτιοδυτικό ή άπάνω περάτη.

Διό νοτινό μισόσφαιρο χαμηλά τόν νοτιανατολικό ή κάτω Ηεράτη, άψηλά τόν βοριοδυτικό.

Άπ' τον άπάνω περάτη ένα μέρος μόλις περάσει τις τριάντα μοίρες βουτά και βρίσκει τον κάτω περάτη.

Όπως στην ατμόσφαιρα, ανάλογα και στους ώκεανούς μέσα γίνονται ρέματα που φέρνουνε μαζί τους κρύο ή ζέστη.

Έν' από τά πολλά και τόν πγιο γνωστό είναι τόν γκόλφστριμ (gulfstream) ρέμα μεγάλο, πλατί, ζεστό σά γοργοκίνητο ποταμι μέσ στον ώκεανό, που τρέχει από την Άμερική στην Έβρώπη, από τόν Μεξικανικό κόρφο, όπου τά νερά ζεσταίνονται πολύ, προς τά βορινά κρύα κατάγιαλα της Άγγλιας, Γαλλίας, Νορβηγίας. Στα μέρη άφτά άνεβαίνει τόν χειμώνα τη Θα κατά πολλούς βαθμούς όχι μόνο μέ τόν θερμό νερό που μεταποτίζει, αλλά και μέ τον άέρα που θερμαίνει από πάνω του.

Παρόμοια ρέματα έχει πολλά στους άλλους ώκεανούς.

Έίρουμε πώς μια αεροστήλη άλάκαιρη από την άλαφριά της θάλασσας ως τάπάνω πέρατα της ατμόσφαιρας βαραίνει: όσο και μια στήλη από διάρρυρο 760—761 χ. τ. μ. Έίδαμε πώς ο άέρας στον ίσημερινό όλοένα ζεσταίνεται κι άνεβαίνει άψηλά: άλαφραίνει λοιπόν ώστε τόν βαρος του άέρα, ή αεροπίεση, δέν είναι κάτι σταθερό. Άλαζει άλαζοντας ή Θα. Στόν ίσημερινό βρίσκουμε ως 758, χ. τ. μ. μεταξί τις 30 και 40 μοίρες ως 764, χ. τ. μ. Όσο πγιο άψηλά άνεβαίνεις άπάν' άπ' τη θάλασα κατά τόσο κ' ή αεροστήλη που σηκώνεις, που σε βαραίνει, που σε πιέζει, μικραίνει. Στις 4000 μέτρα άλαφραίνει σχεδόν κατά τόν μισό ή αεροστήλη. Η έλάτωση του βαρους δέν ακολουθεί κανονικά τόν ύψος. Τά κάτω αεροστρώματα είναι φυσικά πγιο πυκνά και πγιο βαριά από τάπάνω. Ένα αεροστρώμα από 10,5 μέτρα στην άλαφριά της θάλασσας, ζυγίζει τόσο όσο κ' ένα αεροστρώμα από 16,8 μέτρα άπάνω στό Ποτόσι, πρωτεύουσα της Μπολιβίας, μια από τις πγιο άψηλές πολιτείες του κόσμου. (3960 μ. άπάν' άπ' τη θάλασα). Θα πεί λοιπόν ότι ο άέρας στην άλαφριά της θάλασσας είναι πγιο πυκνός παρά στό Ποτόσι. Έκει άνάγκη ν' άνεβείς 16 μέτρα άψηλά για να πέσει τόν βαρόμετρο 1 χ. τ. μ. ενώ στα παραθαλάσια τόν βαρόμετρο πέφτει 1 χ. τ. μ. σε καθέ 10 μέτρα που άνεβαίνεις.

Τόν βαρος λοιπόν του άέρα, ή αεροπίεση, ή ατμοσφαιρική πίεση, άλάζει με τόν ύψος, άλάζει καθώς είδαμε με τη διαμοίραση της ζέστης, άλάζει τέλος και με την υγραδα του άέρα. Όταν από τη νερατμίδα την ζαχνισμένη στην ατμόσφαιρα μέσα ένα μέρος πυκνωθεί και πέσει σε βροχή, χιόνι, άγιάζι, χάνει ή αεροστήλη τόν αντίστοιχο βαρος.

Άλαγίς στην ατμοσφαιρική πίεση, άλαξο θαριές, στον ίδιο τόπο έχουμε — καθημερινές με διό μέγιστα και διό έλάχιστα στην ίδια μέρα — και διόφτερο χρονικές: τόν χειμώνα ή αεροπίεση είναι μεγαλύτερη παρά τόν κλοκαίρι. Τόν άνοιγμα από τη μια στην άλλη είναι μεγαλύτερο στα τροπικά κλίματα. Στην Καλκούτα λ. χ. τόν βαρόμετρο δείχνει τόν Γενάρη 764, τόν Ιούλιο 747 — άνοιγμα λοιπόν 17. Στην Πετρούπολη 760 τόν Γενάρη, 756 τόν Ιούλιο — άνοιγμα 3,47.

Στά τροπικά κλίματα γίνεται τόν πέρασμα από τη μια στην άλλη αεροπίεση πολύ πγιο ομαλά παρά στα βορινά. Έκει λίγα χ. τ. μ. παίζοντας τόν βαρόμετρο μονά πολλές φορές μπόρα, φουρτούνα, άνεμο-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ
BIBΛIO ΠΡΩΤΟ

118. Τέλος κατόπι γίνονται, πριν περάσουν πολλά χρόνια, τά δηγημένα πριν, τά Κερκυραϊκά και Ποτειδαεατικά κι' όσα σταθηκαν άφορμή τούτου του πολέμου. Κι' όλ' άφτά όσα ένεργήσαν οι Έλληνες είτε πολεμώντας άνάμεσα τους είτε τόν Πέρση θά γίνηκαν ως μέσα σε 50 πές χρόνια μεταξύ του μισεμού του Ήέρξη και της αρχής τούτου του πολέμου, όταν οι Άθηναίοι στύλωσαν πιδό γερά τόν κράτος τους κι' ή πολιτεία τους τράνεψε σημαντικά. Οι Λάκωνες πάλι, άν και τάβλεπαν (91), δέν τους περιόριζαν έξόν ίσως λίγο κάπου, παρά ήσυχάζαν τόν περισσότερον καιρό — όντας και πριν όχι γοργοί να τρέχουσε σε πολέμους έξόν άναγκα-

91) αίσθόμενοι Γράψε αίσθανόμενοι. Τόν ίδιο λάθος βρίσκεται και στό 5,96, όπως παραδέχονται όλοι οι κριτικοί.

σμένοι, τότες όμως κι' άμποδιασμένοι από έσωτερικούς τους πολέμους — ως που τέλος των Άθηναίων ή δύναμη ξάστερα θείριβε και βάζανε χέρι στους δικούς τους συμμάχους. Τότες όμως ξεχειλίσαν πιά κι' άνάγκη, είπανε, νάν τους χτυπήσουνε με κάθε σπουδή και νάν τους παραλύσουν, ά μπορούν, τά νεβρα, δίχως νάν τους δειλιάσει ο πόλεμος.

Έτσι λοιπόν, όπως είπαμε, οι Λάκωνες ψήφισαν πώς κόπηκε ή ειρήνη και πώς άδικούν οι Άθηναίοι, και τότες στείλανε στους Δερφούς και ρωτούσαν τόν θεό άν καλύτερα να πολεμήσουν κι' εκείνος, καθώς λέν, τους χρησιμοδότησε πώς θά βοηθήσει κι' ο ίδιος φωναγμένος ή άφώναχτος.

119. Όμως κι' έτσι προσκάλεσαν ξανά όλους τους συμμάχους θέλοντας να βάλουν και σ' άφτους τόν ζήτημα. Και σαν ήρθαν οι γερόντοι από τά συμμαχικά μέρη κι' έγινε συντυχιά, είπαν κι' οι άλλοι όσα ήθελαν κατηγορώντας οι περισσότεροι τους Άθηναίους και τονίζοντας πώς πρέπει ο πόλεμος κι' οι Κορθινοί που κάθε πολιτεία την παρακάλεσαν μια μια και πριν χωρία νάν τόν ψηφίσει, σηκώθηκαν και τότες (92) τηλεφταίοι και τους

92) Τόν και τόν πριν τη λέξη τελευταίοι θέλει βγάλσιμοι.

παρακινήσανε (93) με τέτια λόγια

120. «Τους Λάκωνες τώρα, ω συμμάχοι, δέν υπάρχει πιά άφορμή να ζαλίζουμε με παράνοπα, γιατί ψήφισαν οι ίδιοι τόν πόλεμο και μας προσκάλεσαν κι' έμας με τέτιο σκοπό (94). Άπό μας πάλι σ' όσους δόσολάβανε (95) με τους Άθηναίους υπεριττή ή άρμηνια πώς χρειαζονται προσοχή: όσοι νόμως κατοικούν πιδό μεσόγια (96) κι' όχι τόπους υπεραστικούς, άνάγκη να μάθουν πώς, ά δε βοηθήσουν τους καταμερίτες, θά βρούνε δυσκολώτερα σ' του καρπού τους τόν κατέβασμα και την άνταλλαγή πίσω των όσων ή θάλασσα προμηθεύει της στεριάς. Στενοκέφαλα ως μήν κρίνουσ όσα λέγουνται κιδώ σαν τάχα ζένης δουλιές, παρά άν άφισουνε στην τύχη τους τους κάτω, ως καρτερούν τόν κακό πώς θά φτάσει ως στους ίδιους μια μέρα. Όπως οδικά μας έτσι άπραλλάχτα είναι και σύφορα

93) παρόντες. Γράψε παραινούντες.
94) Τά λόγια χρή γάρ ως στό προτιμώνται φαίνονται ζένα.
95) ένωλλάγησαν. Ο Διονύσιος ο Άλικαρνασσεύς σωστά συνώλλάγησαν.
96) Τους δε την μεσόγειαν. Νομίζω τους δε ες την μεσόγειαν.

στρόβηλο, ρούφουλα, δροσάπια και μεγάλα δεινά και σφοδρές. Ένώ στα μέρη μας την ίδια μέρα και στο ίδιο μέρος μπορεί πολλά χ. τ. μ. να ανεβοκατέβει δίχως να έχουμε πάντα μεγάλες ταραχές στην ατμόσφαιρα.

Έξω τις περιοδικές αεζαξοβαρίες έχουμε κι απεριόδες συχνές και δυνατές στους ψυχρούς μήνες και στα βορινά κλίματα.

Γραμές ισοβαρίας ονομάζουμε γραμές που ενώνουν τόπους με την ίδια μέση χρονική αεροπίεση, (μηνιαίτικες και χρονιαίτικες ισοβαρίες. Οι γραμές αυτές σημαίνουν πολύ στη μετεωρολογία με τη βοήθεια τους βρίσκουν τη φορά του ανέμου και τις αεζαξοκαιρίες που οι άνεμοι φέρνουν.

Ισοβαρομετρικές γραμές λένε τις γραμές που ενώνουν τόπους με τις ίδιες αεζαξοβαρίες.

(Στ' άλλο φύλλο τελιώνει)

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
ΓΙΑΤΡΟΣ

ΒΑΙΔΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΙΝΤΡΑ

(Ργβ. 2, 12)

Άφτος που έμα γεννήθηκε πρώτος απ' όλους ήταν Όσοι έχουν νοῦ, που τους θεούς βοηθούσε ή δύναμή του, Θεός που έβόλιζε τη γη και την ούρανία σφαίρα Μι του θυμού του την δρυή, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος όπου την άστατη ή γης έχει κλειρώσει, Που τα βουνά έσταμάτησε σιανάθωσμα δ' μεγάλος, (1) Άφτος όπου άναμέτρησε τις πλατωσιές του άέρας, Κ' έστησε το στερέωμα — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που τα Έρταπόταμα λεπτέωστε τον Άχη Σκοτόνοιας, (2) και των βωδιδν του Βάλα τους κρουφώνες Άνοιξε, (3) κι άναψε τη σιτιά μέσα τές δυδ τές πέτρες, (4) Πουνε ληττής στον πόλεμο, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που δημιούργησεν δια στη γης κινούνται, Που άρβινσε την ταπεινή φυλή των σκλαβωμένων, (5) Που των όχτρων του τάγαθ ή παίρνει καθώς δ' παύχτης Τάντιπαλου τα πρίματα, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος όπουνε τρομερός, και που γι' αυτόν ρωτούνε «Που είναι τος;» Και αποουνα δέν είναι άπολογιώνται, Άφτος που του πολέμου του τη προκοπή άφνίζει, — Πρέπει να τον πιστεύετε! — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που του εύλαθητικού, άφτος που του άρωτιάρη, Που του δεόμενου ύμνητή, και που του έρουργού του Είνε προάτης, άφτος που και του άλισ ή του Σύλα (6) Βοηθός είν' δ' πεντήμορος, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

δικά τους δια υποφασίζονται σήμερα, κι' ές μη εδιδτάσουν να προτιμήσουν πόλεμο άντίς ειρήνη (97).

121. «Πολλά μάς λέν πως φυσικό είναι να κερδίσουμε, πρώτα δ' πληθυσμός μας δ' άνώτερος κι' ή πείρα μας ή πολεμική, έπειτα γιατί όλοι πτυλά θ' ακολουθούμε το πρόσταγμα, και το να-εφτικό, όπου στέκει ή δύναμή τους, θέν το άρμα-ετώσουμε με τα μέσα όσα έχουμε δ' καθείς μας και με των Δερφών και της Όλυμπίας τους θησαυρούς. «Γιατί στο χέρι μας είναι νάν τους δανιστούμε, κι' έτσι μ' άνώτερο μιστό να τραδηζουμε τους αναφτες τους τους ξένους; γιατί είναι άγοραστή πτων Άθηναίων ή δύναμη, παρ ά φυσικά τους. Η δική μας όμως δέν έχει τόσο φόβο νάν το παθει, εδοντας θεμελιωμένη στα παλικκια μας παρισσό-ετερο παρ ά σε χρίματα. Και με μιά μας νίκη εστη θκλασσα, κοντά στο νοῦ, άμέτως χαντακώ-νουνται; μά αν πές βασταζουμε, θά γυμναστούμε κι' έμεις με τον καιρό τα ναφτικά, κι' όταν ή

97) Τα λόγια άνδρων γαρ ως στα έν καιρῷ του κερ. 121 είν. απέλαμα. Στο κερ. 120,3 ή τις άδικεί σιαι ίσως άρκεύθιαι ορκήτου άντις εύτυχία πλεο-νάζων ίσως εύτυχίαν π ευν άγων. Πρβ. Δοφ. Άντ. 3) το πρῶγμα άγειν — παρ' εθύν.

Άφτος που του υποτάζονται και τάτια κ' οι άγελάδες, Τάμξια τα πολεμικά και των χωριών τα σίτια, Όπου των Ήλιον έπλεσε και τη χρυσήν Αύγούλα, Που των νερών είναι δηγός, (7) — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που βοήθει τον καλούν τάντιπαλα φουάτα, Οι άδύνατοι οι πολέμιοι, κ' οι πλιδ δυναμωμένοι, Κ' οι δυδ άναβάτες του άμαξιού ξεχωριστά καθένας, Ό πολεμάρχος κι' δ' άμαξας, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που οι άνθρωποι δίχως του τη νίκη δέ λα- [βαίνου, Που τον καλούν οι άγωνιστές να δώσει προστασία, Που άντιζυγίζει κάθε όχτρου και δύναμη και τόλμη, Όπου κουνάει τάσάλεφτο, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που με φαρμακάρες σάιτες θανατώνει Όσους μεγάλες και πολλές φορτόνονται άνομιές, Άφτος που του κυριόγνωμου δέ συχωρεί τη γνώμη, Πουνε των Δάστιων δ' φονηάς, (8) — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος όπου το Σάμπαρα (9) σαράντα χινοπόρους Άναζητούσε στα βουνά, που έσκότωσε το δράκο Τδ Δάνου, (10) ένω ξεδίπλωνε το ροβερό κορμί του, Και τον εξαπλωσε στη γη; — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που σε μιάν άμαξ με έρτά άλογα ζεμμένην Προβαίνει, που στο χέρι του κρατεί τάτροπιλάι, Που τους έρτά τους ποταμούς άπόλυσε να ρένε, Που γκρίμισε το Ράουχιν, (11) — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος που ή γης τον προσκυνά και τα βουνά τον [τρέμουν, Όπου τάστραποπέλεκο κρατεί με το βραχιόνι, Και με το χέρι το πετά, που φκινένεται εταν Τδ Σάμα πίνει δ' δυνατός, — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

Άφτος πουνε υπεράσπιση του Ζίρτη και του Ψήστη (12) Πουνε βοηθός του Θουσιαστή, βοηθός και του Ύμολόγου, Πουνε γι' άφτον δυνάμωμα κι' δ' ύμνος ως και δ' Σάμας Και τώρα τούτη ή προσφορά — τούτος άνθρωποι είναι δ' [Ίντρα.

[Έστ' που πλούσια άνταμοιδή στους έρουργούς χερ- [σεις, Ό [Ίντρα άκράτησε θεδ που άληθινός έσύ είσαι, ις είλαστε παντοεινά με είνα φιλιωμένοι Και πρόβουλοι στες σύναξες πολλοί κι' άντρειωμένοι] (13)

(1) Οι Ίνδοί, έτσι τουλάχιστο λέει ή νεώτερη μυθολογία τους, έπίστευαν πως μία φορά τα βουνά είχαν φτερά, έπετούσαν γοργά κ' ένα με τάλλο έρούσανταν. (2) Τα Έστα-πόταμα είναι δ' Ίνδης και οι παραπόταμοί του. Οι δράκοντες έβιστούσαν στα βουνά άλυωτα τα χιόνια κ' έστιφαν έτσι τους ποταμούς. Ο Ίντρα τους ένίκησε και έσκότωσε τον πρώτο τους τον Άχη, που άλλου ονομάζεται Βήτρας.

(3) Άλλο κερσόωμα του θεού είναι δ' σκοτωμός του δράκοντα Βάλα που, καθώς δ' ή ηρούνης, είχε κρουμένες τές έπερίφημες άγελάδες του. (4) Η μυθολογική περιπέτεια μάς είναι άγνωστη. Πολλοί Ίνδολόγοι έξηγούν πως έδώ πέτρες είναι

«πιστήμη μας τους φτάσει, τότες πιά — πως γίν-νεται; με την παλικαριά μας θάν τους σπάσου-με. Γιατί το δωρο μας το φυσικό δέν το άποχτούν νάφτοι με τη σπουδή της επιστήμης τους το πλεο-νέχτημα (98) ή γύμναση έμας μάς το χαρίζει (99).

122. «Έπειτα έχουμε άνοιχτά κι' άλλα στρα-νητιά πολέμου, καθώς των συμαχων τους άπόσταση — κι' άφτο θά πεί κοπή των πόρων που τους δυ-νναμώνει — κι' όχυρωμό μέσα στον τόπο τους, κι' κ' άλλα όσα από πριν άδύνατο να προβλέψεις. Τι σπκνια δ' πόλεμος βαδίζει μ' όρισμένο πρόγραμμα, σπαρά μονάχος του μηχανέβει τα πιδ πολλά όπως νάπαιτεί ή φορά. 124. «Όστε από παντού άφου καλή μάς εί-ναι (1) του πολέμου ή έλπίδα (2), μην άργείτε να 98) δ — προύχουσι. Άντις δ' γράψε φ, λέγεται πρ ύχω τινί. 99) Τα χιόνια δέ ως στο πάσχειν δέν είναι του Θουκυδότη μήτε τζ έν φ δ' μέν ως στο τέλος του κερ. 123, Τδ ξίνο χέρι το δειναι ή λείη άστυ ά τις πόλις. Στο κερ. 123 άντις έθος έπρεπε ήθος' μα ίσως το λάθος είν.αι του νοθεφτή 1) ύμιν. Γραψι ήμιν. 2) Τα λόγια και ήμῶν ως στα ιδιώταις είναι. κα-θῶ; και πικακίτου τζ της δ' απ' αυτού ως στο άκίν-δυνον, δέ φαίνονται του Θουκυδότη.

τα σύγγρα και στα ή ύστραπή. (5) Ο ύμνος ούτος είναι ποίημα της εποχής, που οι Άριοι κατακτητές της Ίνδης, έπολεμούταν άκόμα με τις νότιες φυλές, τις υπό-ταξαν και τις εξεγένεσαν. (6) Ο Σάμας είναι το μεθυ-στικό ζουμι της Άσ-ληπιάς, (Asklepias acida) που οι Ίνδοι το λίτρευαν, όπως και οι Έλληνες το Διόνυσος δ' τρόπος του Σάμα ήταν έρουργία, και έρουργοί οι άλειστές του φυτού. Θεός και άνθρωποι το όρίγονταν και μάλιστα δ' Ίντρας που συχνά έμεθούσε μ' εκείνο. (7) δ' Ίντρας είναι θεός της βροχής, όμβριος Ζεύς. (8) Τάξη δαιμόνων (9) Κάποι ε όριοδοίμονας. (10) Άλλη τάξη δαιμόνων. (11) Άλλος δαίμονας που ήθέλησε να πολεμήσει στον ούρανν τους θεούς. (12) Στες θυσίες της Βαυδικής εποχής ένας έ-ρουργός έξεφε το Σάμα, ένας άλλος έψανε στη φλόγα λυω-μένο βούτυρο, ένας τρίτος έπρόσφερε τα σφχτά και ένας τέταρτος ύμνολογούσε τους θεούς. (13) Πολλοί Ίνδολόγοι νομίζουν τη στροφή νεώτερη από τις έπίλοιπες. Ο ύμνος ψάλλεται από τους βραχμάνους, που εύκιάνται να είναι πάντα άνώτεροι από τους άλλους.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΟΘΩΝΙΣΜΟΣ

Άπό πέρσιν δ' Οθων είναι της μόδας. Ένα άνά-γνωσμα στην έφημερίδα, «ή Ιστορία και τ' άνέκδοτα του Οθωνος και της Άμαλίας» κ' έπειτα ή Κατο-χή του κ. Βώκου έφεραν τον Οθωνα στη μόδα κι' από τότε κυριαρχεί στα προγράμματα των θεάτρων και γεμίζει παράδες ήθοποιούς και συγγραφείς

Ένα καφενείο στο δρόμο των Πατησιών ονομά-στηκε «Οθων», ίσως να βαπτίστηκε το ίδιο και κα-νένα γαλατάδικο ή μπακάλικο.

Αύριο θα βγουν κολλάρα, κραβάτες, καπέλλα του Οθωνος κ' έχει ο Θεός. Για την ώρα όμως κα-πέλλο του Οθωνος σημαίνει συνομηλικό με το ψα-θάκι του κ. Ζαίτη.

Και φέτος δ' Οθων είναι στις δόξες Του. Νέο έργο τον έχει πάλι για ήρωα και τραδρεί τον κο-σμοκι στο θέατρο της «Νεαπόλεως», κι' άκούς μάλι-στα να συμβουλευούν τον τολμηρόν εκείνο που θα όμολογούσε ότι δέν τον είδε:

— Πρέπει να πᾶς, φίλε μου, είναι έργο έθνικής σημασίας. Θα ιδής τον Οθωνα με τη φουντανέλλα του, δέν ξέρεις πως του μοιάζει. Έγώ όμως που τον έγνωρισα και μάλιστα από πολύ κοντά...

Κι' άρχίζει να διηγείται τί του συνέβη μιά φορά στα 54, και στα λόγια του κρύβεται μιά άπορία, πως ξεχάσανε να τον άνεδασιουν στη σκηνή, αυτόν που είχε φάι ψωμί κι' άλάτι με τον άειμνηστο βασιλιά.

— Έπειτα παραλείψανε ένα σωρό σπουδαία γε-γονότα, έξακολουθεί. Μήπως έρχονται οι εύλογημέ-νοι να μ' έρωτήσουν;

βοηθήστε τους Ποτειδεάτες, δικούς μας Δωριέους «πολιορκημένους τώρα από Ίωνες — πράμα άντίθετο επριν — και να τρίψτε στο λεπτερωμό των άλλων» γιατί, αν καρτερούμε, άλλου δέ θα τελιώσει (3) νίσως παρ ά, όπως μερικοί μας βλαφθήκαμε, να πα-ρθουμε τα ίδια κι' όλοι οι λοιποί σε λίγο, ότα δει-νξει φανερά ή άκαρπη άφτη συντυχία την άτολ-μημιά μας. Η ανάγκη φωνάζει, δ' συμμαχοί, πιστέ-υψτε μας, κι' έτσι, δίχως διαταγμό μήπως ή στρα-νηγική μας δέν πετύχει, ψηφίστε τον πόλεμο, χω-ρίς να φοβηθείτε της στιγμής τα δεινά, που όμως ντάζουν ειρήνη κατόπι σταθερή. Η πολιτεία άφτη «που στήθηκε δυνάστης, γιά όλους, να ξέρτε, στή-θηκε το ίδιο, κι' όπως σκλαβώσε ως τώρα μερι-κούς μας, έτσι στοχαζέται να μάς σκλαβώσει ό-νλους. Ομπρός λοιπόν κι' έμεις νάν τη σπάσουμε και του λοιπού κι' έμεις να ζούμε πιά ξέγνιαστοι και να λεπτερωθούν κι' οι άλλοι. Έλληνες οι σκλαβω-μένοι τώρα».

Σάν έτσι μίλησαν οι Κερθινοί. 125 Κι' οι Λά-κωνες, άμα άκουσαν κάθε γνώμη, έβαλαν το ζήτημα σ' όλους τους συμμαχους, ζητώντας ψήφο από κάθε

3) Τδ κείμενο χαλιωμένο. Ίσως ως ούδέν έτι άλλο ή ένδέχεται.